

УДК 314.5

ТИПОЛОГІЯ ШЛЮБІВ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Студ. В. В. Голубенко, гр. БДweb1-18,
Науковий керівник доц. Т. І. Кадлубович
Київський національний університет технологій та дизайну

Шлюб – санкціонована суспільством форма взаємин, добровільний, рівноправний союз між чоловіком та жінкою, який має на меті створення сім'ї, її легалізацію в суспільстві. Шлюб впорядковує та санкціонує статеве життя, встановлює подружні і батьківські права й обов'язки. Це соціальна форма відносин, яка історично змінюється. Тому вивчення та аналіз типів шлюбу, процеси їх формування та становлення є актуальними на будь-якому етапі розвитку суспільства.

Мета і завдання. Метою даної роботи є дослідження основних типів шлюбу в сучасному суспільстві. Завдання: проаналізувати наукову літературу, виокремити типи шлюбів у сучасному суспільстві.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є шлюб, як соціальне явище. Предметом є типологія шлюбу.

Методи та засоби дослідження. В процесі дослідження використано методи аналізу літератури, порівняння, узагальнення.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. В роботі проаналізовано основні типи шлюбу в сучасному суспільстві, виокремлено тенденції в їх формуванні та становленні.

Результати дослідження. Шлюб – історично сформована узаконена і врегульована суспільством форма стосунків між чоловіком і жінкою, що визначає взаємні права й обов'язки по відношенню один до одного в сексуальній, економічній, та господарчо-побутовій сфері. В науковій літературі виокремлюють велику кількість типів шлюбів за різними критеріями.

За кількістю шлюбних партнерів виділяють: моногамію – один чоловік та одна жінка; бігамію – чоловік з двома жінками або жінка з двома чоловіками; полігамію (полігінію) – більше одного нареченого (нареченої); сероратну полігінію – багато жінок; поліандрію – кілька жінок, що є сестрами; братську поліандрію – багато чоловіків; групові – кілька чоловіків, що є братами, кілька чоловіків з кількома жінками.

Щодо способів вибору шлюбного партнера виділяють: екзогамію – партнер вибирається за межами даного роду, групи, клану; ендогамію – партнер вибирається тільки в межах даного роду, групи, клану; сорорат – вдовець удруге одружується на молодшій сестрі покійної дружини; левірат – удова вибирає партнера серед братів свого чоловіка; кузенні – між двоюрідними родичами; морганатичні – між партнерами різного статусу.

За соціальним походженням чоловіків та жінок (або батьків подружжя) виділяють шлюби: гомогенні – чоловік та дружина належать до одного соціального класу; гетерогенні – чоловік та жінка належать до різних соціальних класів.

За соціально-демографічними, етнічними ознаками чоловіків та жінок шлюби бувають: гомогамні – чоловік та дружина мають подібний вік, освіту, професію, належать до однієї етнічної групи; гетерогамні – чоловік та дружина значно відрізняються за названими ознаками.

За формою реєстрації шлюби бувають: цивільні (тобто зареєстровані у РАГСax); церковні.

За юридичним оформленням розрізняють: громадянські – юридично не оформлені;

офіційні – юридично засвідчені; фіктивні – юридично засвідчені, проте, реально не існуючі.

За правами подружжя виділяють: патріархальні – домінує чоловік; матріархальні – домінує жінка; егалітарні – рівні права у чоловіка і жінки.

За місцем проживання подружжя шлюби поділяються на: патрілокальні – коли подружжя проживає в батьків чоловіка; матрілокальні – у батьків дружини; неолокальні (дислокальні) – кожен окремо; унілокальні – чоловік і жінка проживають разом.

Останнім часом стають поширеними одностатеві шлюби – шлюб між особами однієї статі. Першою країною світу, що легалізувала в 2001 році одностатеві шлюби, стали Нідерланди.

В Україні під впливом нових соціально-економічних і соціокультурних умов також спостерігаються нові тенденції шлюбу та шлюбних відносин. Основою цих змін є зміни ролевих і статусних позицій чоловіка та жінки. Посилюється неформальна складова шлюбних відносин, відбувається універсалізація гендерних ролей, що призводить до зниження усталеності шлюбу. З'явилися можливості встановлювати гнучкі, рухомі гендерні межі, такі, що задовольняють інтереси представників обох статей.

Формальні та неформальні норми шлюбних відносин надають можливість дослідникам спостерігати «інноваційні» типи шлюбів: сезонний, комунальний, відкритий, гостьовий, раціональний та інші.

Усі ці форми шлюбів змінюють традиційні неформальні норми подружнього життя.

Висновки. Отже, шлюб – це сімейний (духовний, економічний, сексуальний) союз (угода) між чоловіком і жінкою, що породжує їх права і обов'язки один до одного, до дітей та рідних.

Слід зазначити, що на початку XXI століття населення України характеризується високим рівнем шлюбності, і хоча сучасні цивілізаційні особливості шлюбу – підвищення віку вступу, плюралізація форм шлюбних стосунків – і мають місце в Україні, міжнародні порівняння свідчать, що українці раніше і частіше реєструють шлюб, ніж населення більшості країн Європи.

Разом з тим стабільність шлюбу, модель «шлюбу на все життя» відійшла в минуле, і вже багато десятиліть Україна належить до групи країн з найбільш високим рівнем розлучуваності населення. Найбільше шлюбів (понад 400 тисяч) у нас було 2007 року. Останнім часом набрало поширення укладання так званих фіктивних шлюбів і розлучень з метою вирішення різних економічних проблем.

Але сучасна цивілізація дозволяє людині обрати такий варіант шлюбу, який найбільше їй підходить.

Ключові слова. шлюб, типи шлюбів, одностатеві шлюби, фіктивний шлюб, високий рівень шлюбності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волков Ю.Г., Добреньков В.И., Нечипуренко В.Н., Попов А.В.-М. Соціологія: Підр. 2000. - 512с. – Режим доступу: <http://cmcestuff.esyr.org/el-net>
2. Головаха Є., Горбачик А. Соціальні зміни в Україні та Європі: за результатами «Європейського соціального дослідження» 2005-2007 рр. – К., 2008 – 119с. – Режим доступу: http://i-soc.com.ua/assets/files/library/european_social_survey_57911_ua.
3. Кравченко А.И. Соціологія: підр. –М., 2003. – 640с. – Режим доступу: <http://www.soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/kravchenko>
4. Семке Н.М. Соціологія. Модульний курс: Навч. посіб. 2009 р. – 352с. – Режим доступу: www.bookland.com/preview/1792814